

Shrnutí

Ohlédneme-li se za uplynulými dvaceti lety uděláme si obrázek, co jáchymovští kormidelníci dodnes dokázali udělat pro rozvoj města. Pomineme-li ironicky počáteční výprodej majetku, tak se dá konstatovat, že zhola nic. I krajské úřední údaje jsou nekompromisní: „*Procesy privatizace probíhaly v této oblasti rychleji než jinde. Tento bouřlivý rozvoj, který není statisticky podchycen a kvantifikován, byl ve své většině kvantitativní a nebyl provázen potřebným růstem kvality.*“ Výstavba Sportovně-rekreačního centra nejenže dopadla fiaskem a areál nebyl do dnešních dnů dostavěn, ale vzhledem k nutnosti umoření dluhu přišlo město o pozemky v NPR Božídarská rašeliniště (někdejší dar Šliků). Akce typu oprav několika opěrných zdí, vydláždění pár metrů chodníků betonovou zámkovou dlažbou, flikování děr v prosolených asfaltkách, jsou nezbytnosti, které mají zabránit rozpadu struktury města dříve, než spadnou památkově chráněné stavby na náměstí. Výstavba domu s pečovatelskou službou, nový kabát radnice či nesmyslná a opožděná investice do místní školy rovněž pranic nepřispějí k rozvoji města. Jedná se o nutné udržovací práce či o i jinde běžný standard 21. století.

Při pohledu na město (nejlépe s kopce nebo z letadla) musí být i každému soudnému vykukovi jasné, že jediný možný zdroj příjmů Jáchymova může vyplynout pouze z turistického ruchu a lázeňství. Někdejší obyvatelům se rozsvítilo už v dávnověku za Rakousko-Uherska (stavba Klínovce, rozvoj lázní), utvrdili se v tom i za první republiky (areály pro zimní taškařice, turistika, lázně), pochopili to i bolševici („brána Krušných hor“). Jediní, kteří nato káleli či kálají, byli Hitler, ale ten měl důležitější starosti, a pak, dnešek (jakápak ho asi tíží starostlivost).

za Rakousko-Uherska se pohlednice chlubily třeba i uranovou továrnou a uranovými doly; protože byly státní, mohli jste si je v případě zájmu prohlédnout

Bolševici sice moc velkou fantazii neměli, ale ve městě jste našli alespoň výzdobu, upomínající na jeho podstatu. Snad i proto se kolektiv soudružek prodavaček se soudruhem vedoucím tváří tak spokojeně. Na druhém snímku neodmyslitelné společné foto před novým obchodním domem, nazvaným Tolar.

Jak už bylo zmíněno, tvář vlastního města dlouho nezajímala ani jeho integrální součást – tj. Lázně. Transfer socialismu do soukromého podnikání ostatně vůbec dlouho nikdo nebral vážně. Pojem konkurence se sice skloňoval ve všech pádech, ale málokdo chápal, o co doopravdy jde. Privatizační projekt lázní proto dopadl tak jak dopadl a nové soukromé vlastnictví si za konkurenta vybralo ne sobě rovného, ale vlastní město. Nic na tom nezměnili ani noví první či druzí města, neboť před zvolením většinově měli v občance, v kolonce zaměstnavatel, uvedeno Léčebné lázně Jáchymov. Když nad Jáchymovem zlomil klacek i stát, který se zbavil Zlaté akcie lázní, tak ani nový vlastník nevyskočil z rozjetého vlaku a dál se vezl na kolejích nezájmu o dění ve městě.

Jak tak ubíhaly roky netečnosti, měnila se k horšímu i skladba obyvatel, neboť sociálněpatologické chování nově příchozích nenaráželo ve městě na odpor. Nové milénium otevřelo náruč rozkrádání a destrukci, apatii i deziluzi, přičemž žádné volby tomu dosud neučinily přítrž. Zákonitě proto přišel den, kdy si nejvýznamnější podnikatel na území města, Léčebné lázně Jáchymov, konečně uvědomil, že se ho problematika špatného stavu města čím dál tím víc dotýká. MF DNES, ve své regionální karlovarské mutaci z 27. června 2008, otiskla odevzdaný povzdech generálního ředitele lázní: *„Naši lázeňští hosté navštíví oblast města mimo lázeňské území často jen jednou a již nemají o další prohlídky zájem.“* MUDr. Eduard Bláha dále uvedl: *„Nejhorší je situace hostů, kteří přijíždějí na krátkodobé týdenní nebo víkendové pobyty. Chtějí si svou krátkou dovolenou pořádně užít, ale mimo okolí lázeňských domů nemají šanci. Přitom tito turisté mají peníze, které by ve městě mohli utratit.“*

Toto trvalo. Náhlé prozření hodné velkého vojevůdce po prohrané válce (nikoli bitvě). Ano, mohli by utratit peníze (takhle to obvykle turisté ve světě dělají), ale nemají kde. Moloch lázní přetáhl veškeré podnikání do svých budov a na své území, čímž zamezil smysluplnému podnikání obyvatelům města, neboť leniví lázeňští hosté alespoň nemají důvod opouštět své vyhráté lázeňské pelíšky a kamsi se štrachat (v Jáchymově je to o to složitější, že by museli jít pokaždé – do kopce).

Ředitel lázní dále nabídl jediný lék, který by mohl Jáchymovu jako lékař předepsat. Jediné řešení problematiky nejen jáchymovského historického centra, ale celého města Jáchymova, vidí pan generální především *„v přílivu turistů – například cyklistů nebo lyžařů“*. A dodává: *„Ti pak vytvoří odpovídající poptávku. Obyvatelé se začnou snažit tuto poptávku uspokojovat a podnikatelé budou mít motivaci investovat do svých prostor i okolí, a udržovat je v pořádku.“*

Vpravdě vizionářské myšlenky, jak ze školních manažerských lavic. Kam se hrabe Libuše. Na rozdíl od kněžny, která věštila podloženě a smysluplně, jeho medicína dospěla pouze k pilulkám už dávno užívaným nejen ve světě, ale i v řadě našich měst a obcí. Jediným kladem tohoto procitnutí je naděje, že podobnou rekonvalescencí konečně projdou i místní konšelé.

Pan ředitel ovšem jaksi nevysvětlil, co si máme pod pojmem příliv představit a co by tu ten příliv vlastně pohledával a hlavně našel, aby měl důvod zde utratit peníze. A jak a kudy by se sem ten příliv přilil. Sjezdovky jsou relativně daleko, běžecké tratě zde nikdo neprovozuje, kloudné cyklotrasy zde nikdy nebyly a nadále nejsou. Nejsou zde vybudovány ani kapacitní parkoviště, ani vyhovující a udržované komunikace k těm stávajícím. Snad ani běžně blouznivého bláhovce by nenapadlo, že po horské túře utahaný cyklista či lyžař opustí své horské bydlo a zavítá do Jáchymova, aby zde utratil, bůhví za co, peníze. Ono to „bůhví za co“ ale zas až tak nekonkrétní není. Představa pana generálního Bláhy ve skutečnosti je, že ten příliv v první řadě šplouchne do jeho zařízení. Do jeho bazénu, do jeho solné komory, do jeho masážních salonů...

Je pravda, že cyklistická turistika nabyla v posledních letech na významu. Nabízí nový způsob seznámení se s krajinou, přičemž stezky slouží jak rekreačnímu, tak i kondičnímu pohybu. Uplynulá léta navíc jasně ukazují, že v případě cykloturistiky nejde o pouhý módní vý-

střelek, nýbrž o faktický trend. Po nahlédnutí do turistické mapy skutečně spatříme na katastru Jáchymova několik už vyznačených tras. Ale v konfrontačním reálu na nich chybí směrovky s údaji, chybí jakýkoli mobiliář. Aby místní cyklotrasy neměly pouze lokální význam, bylo by nutné smysluplně je napojit i na trasy okolních katastrů, pokud možno tak, aby v konečném důsledku byly napojeny i na celoevropskou síť dálkových cyklotras.

Narozdíl od naučných stezek pro pěší je u skutečně funkčních a frekventovaných cyklotras nutné vybudovat zázemí pro občerstvení i nezbytný servis, včetně půjčovny kol, a pečlivě by se měla zvážit i návaznost na veřejnou dopravu. O všech aktivitách podél tras je nutno důsledně a přehledně informovat, o obecné propagaci ani nemluvě. Teprve pak vám, pane řediteli, cyklisti hupsnou do bazénu.

Vedle cykloturistů, kteří se spokojí s nenáročnými cestami i cestičkami a kochají se pohledem na pomalu ubíhající okolní krajinu, ovšem existuje i další početná skupina vyznavačů mrhání vlastní energií, kterou tento standard neuspokojí. Pro horská kola osedlaná příchutí adrenalinu je nutno vytýčit odpovídající trať a stanovit zde podmínky pohybu, jednak proto, aby nedocházelo ke zraněním, jednak i kvůli devastaci terénu a tím k negativním dopadům na životní prostředí. Turistika na kolech by tudíž neměla postrádat obdobné standardy, jako zimní lyžařské sporty, včetně zajištění horskou službou. Pouze takováto struktura může uspokojit pobyt „celé rodiny“ a zdůvodnit, proč by právě sem měla přijet. Tedy, pane Bláho, pro jáchymovskou radnici a zřejmě i Vás, věc zcela nepochopitelná. Jenom kvůli milionům vyhozeným za bazén a chimérám prosakujícím z Radnice sem nikdo nepřijede.

Zajímavé je, že všichni ti šéfové i úředníci tak nějak předpokládají, že turisti zde budou utrácet peníze. Snad proto se zde virtuálně budují kongresová centra či výstavní koutky, ale nikdo z nich nechce pochopit a připustit, že turisti chtějí za své peníze kupodivu i něco vidět a zažít. A to je ten háček. Nikdo z pomazaných neví, co jim ukázat, čím upoutat jejich pozornost. Zvláště v kontextu toho, když to nezmůže velikánská homole betonu. Zvláště v kontextu toho, že když to nezajímá mě (pana starostu, pana generálního, pana hejtmána...), tak to přece nemůže zajímat ani někoho jiného. Protože nad ně zkrátka není.

Osmnáct let devastovala město Jáchymov okupace uranovými doly, dvacet sedm let ho mořili bolševici, dvacet let už trvá v důsledku obdobná péče místních politiků. Přitom kapacita ubytování v jáchymovském okrsku (Jáchymov, Nové Město, Mariánská, Vršek, Suchá) minimálně dvakrát převyšuje tu lázeňskou, ale postele zůstávají po většinu roku prázdné. Turista nejenže nemá kde poobědvat, ale nemá kde i usednout, aby se pokochal, nemá se kde schovat před nepřízní počasí. On ani nenakoukne třeba do místních kostelů, protože jejich dveře jsou po většinu týdne neprodyšně zavřené. Obyvatel zase marně hledá zaměstnání, protože žádný investor dnes v horách fabriku nepostaví. Ony i ty Léčebné lázně jsou vůči městu vstřícné. Místo aby svěřily stavební úpravy v lázeňském parku místním, pozvou si radši firmu z Opavy. A Radnice tvrdošíjně setrvává v nadnárodním bludu do ničeho se nepouštět, protože nejlepší hospodář je přece soukromník.

Město vlastní lesy, má pilu, ale neprodukuje žádné výrobky ani ze dřeva, ani z dřevěného odpadu. Kdysi mělo město prádelnu, která poskytovala služby občanům, lázním i hotelům

když už najdeme na cyklotrasách směrovky, do Jáchymova neukazují (u historické cesty z Jáchymova do Saska, 2008)

a penzionům v širokém okolí. Dnes vám prádlo vypere firma sídlící až v Karlových Varech. Kdysi městský komunál vyráběl suvenýry, nyní tady už zřejmě nikdo neví, co to vlastně upomínka je. Lázně i hotely na horách jsou plné hladových strážníků, ale třeba obyčejnou pekárnu rohlíků zde nikdo neprovozuje. Kořením života je rozmanitost, ale nikoho nenapadne, aby lázeňské poplatky byly skutečně místní, tudíž měly například tolarovou podobu. Co takhle vyrábět a prodávat čokoládové tolarové penízky, když ke všemu víme, jak báječně působí na člověčí náladu mozek zaplavený vyplavenými endorfiny. Jáchymovský kopcovitý terén mnohé zrakům ukrývá. Nevídaný urbanismus města, táhlá údolí, nepravidelnou mozaiku horských luk i vzdálenější obzory. Stačí si vybrat dobře přístupný kopec a postavit třeba rozhlednu. Dát tak práci místním. A ocenili by to turisté, lázeňští hosté, koneckonců i obyvatelé.

Už velmi dlouho působí sousloví Boží Dar na většinu místních politiků jako červený hadr na býka. Čím je tak dráždí? Přece svou čínorodostí, svou podnikavostí, svou aktivitou hledat náměty pro nové projekty a realizovat je, obvykle ke spokojenosti obyvatel a hlavně – návštěvníků. Ale v Jáchymově pochopitelně nikoho nenapadne v přírodě alespoň trvale instalovat obdobu kulis svého už desítky let známého Pohádkového lesa, takže bezděčně umožní božídarským amerikanizovat české hory naivně přitroublou Ježíškovou (Santa Clausovou) cestou.

Z kulturního hlediska je nutná ochrana i přírody. Z hlediska soustavy NATURA 2000 byla oblast od Jáchymova až po Kraslice zahrnuta do Evropsky významné lokality Krušnohorské plató. Jedná se o území převážně lesních a lučních komplexů a rašelinišť. K ochraně krajinného rázu byla svého času možnost zřizovat přírodní parky. Boží Dar toho využil v případě vyhlášení parku Zlatého Kopce. Jáchymov – nic. Existuje i pojem významný krajinný prvek, který jako ekologicky, geomorfologicky nebo esteticky hodnotná část krajiny utváří její typický vzhled nebo přispívá k udržení její stability. Zde byly registrovány dva. Arboretum u Němců na Suché a Popovské pastviny. Arboretum u Němců je registro-

váno nejen jako cenný biotop pro řadu vzácných rostlin a živočichů, ale i proto, že jde o esteticky mimořádně působící krajinný prvek. Popovské pastviny reprezentují druhově bohaté porosty pastvin a keřů, kde se vyskytují zvláště chráněné druhy rostlin a živočichů. Mimo to se na Popově vyskytují 4 chráněné stromy. O důstojné a estetické okolí památných stromů pochopitelně nikdo soustavně nepečuje, neboť úcta k pozhnanému stáří se v uspěchané době nenosí. Ani odhadovaný věk lip, šest set let, nemá, vzhledem ke čtyřletému volebnímu obdo-

Dolní popovská lípa
(2008)

Horní popovská lípa
(2008)

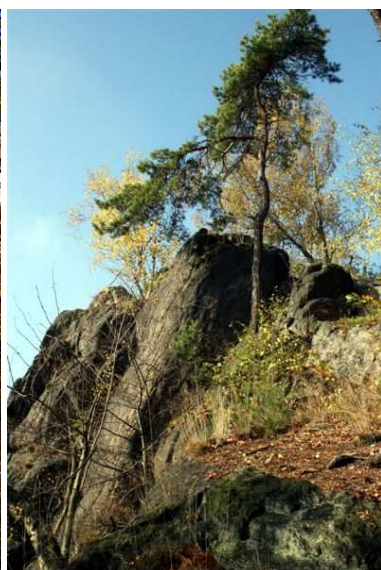
Popovská bříza
(2008)

Popovský jasan
(2008)

bí, mezi zdejšími politiky fanoušky. A o kousek dál od zmíněných kmetů dokonce roste něco jako Majestát. To není obyčejný strom, to není obyčejný jasan. To je vtělená důstojnost sama. Celou svou rozložitostí shovívavě shlíží na drzé kopřivy i rachitický podrost, který by mu tak rád ukradl něco slunečních paprsků. Vypadá tak mladě, přestože je starý. Je krásný, je silný, je plný života. Ať to tak dlouho zůstane. Ale vidí daleko a mnoho pamatuje. Snad z toho už není otrávený, jako většina horských smrkových porostů! V propagačních materiálech města se snad právě proto s bídou dočtete klišé, že „příroda v okolí města je krásná“.

Dnes už asi nikoho nepřekvapí, že politické ignoranty nezajímá, že se v Jáchymově třeba dodnes dochoval ojedinělý soubor pozdně gotické až renesanční měšťanské architektury, který je kulturním fenoménem středoevropského významu. Co je ale na pováženou, že i Ministerstvu kultury je zcela ukradená jediná známá kroužená klenba v měšťanském domě na českém území, která v Jáchymově chátá. On je to tady vůbec divný kraj. Dávající sice veřejně na odiv své lázeňství a turistický potenciál, ale více méně pouze v duchu drobtů upadlých se stolu éry bolševiků. Kraj hýřící přírodními efekty je natolik hloupý, že je utajuje dokonce sám před sebou. Nikde jinde než v tomto kraji by se totiž nemohlo stát, aby tak velkolepý útvar, jakým jsou žulová skaliska nad hroznětínskou pánví, byl nejen téměř neznámý, ale aby dokonce neměl jméno (pojmenování Flaschnerfelsen, Flašnerské skály, se vyskytuje pouze v krušnohorských pověstech). Ojedinělý, geologickými věky vypreparovaný výchoz rudní žíly na zemský povrch v jáchymovském okolí je dokonce tak utajený, že se nedostal ani do pověstí. Dráty stříbra z něho sice nečouhají, ale zapsat ho alespoň jako přírodní památku by zajisté neškodilo. Unikátní podzemní dómy vyrubané v cínonosném skarnu během 16. století uváděly v úžas geology už v devatenáctém století, ale krajští geologičtí „experti“, nelogicky budující v Krušných horách Bavorsko-český geopark, o tom pochopitelně nemají ani ponětí.

Flaşnerské skály

(2008)

výchoz mohutné žíly

(2009)

„sluje“ vyrubané v cínonosném skarnu během 16. století jsou impozantní

(2006 a 2009)

Cokoli se významně točilo kolem Jáchymova, bylo vše ve spojitosti s hornictvím. I první kroky směrem k lázeňství učinili rekvalifikovaní horníci. První české ryze renesanční město proto bývalo označováno jako „perla hornictví“. V jáchymovské oblasti, která byla do počátku šestnáctého století nedotčeným důlním terénem, byl od samých začátků uplatňován na svou dobu již zcela moderní a veskrze účelný způsob hlubinných dobývacích prací. A aby toho bylo efektivně docíleno, byla zde neustále hledána i konvenující technika.

Byly tu zkoušeny, a podle možností zaváděny či uzpůsobovány, všechny hlavní technické novinky přicházející sem nejen ze saských, ale i z ostatních zahraničních revírů. Četné prameny ukazují, že jáchymovská oblast byla už v této době pokládána za hlavní zkušební provoz přinejmenším pro Zemi Koruny české. Zůstane proto trvalou zásluhou jáchymovského revíru, že i v době ekonomicky nepříznivé tu byla vedle pokusů o využití vodních vratných kol definitivně prověřena především možnost obecného uplatnění různých typů pístových čerpadel. Tím se zde, často v prudkém střetnutí s tradičními názory na formy důlní techniky, již v průběhu 16. století vytvářela pevná základna pro další vývoj těžní a čerpací techniky, důlní

dopravy i dalších báňských odvětví. Jáchymovský revír nemálo přispěl i ke zrychlení vývoje metalurgické chemie, neboť zejména v údobí převažující těžby rud s malým obsahem stříbra, především rud měděných, olověných, kobaltových a vizmutových, díky exaktnějším zkoumáním jejich vlastností bylo možné přejít k jejich komplexnějšímu zpracování. Právě v této průzkumné zkušební činnosti je nutno vidět hlavní význam jáchymovské praxe 16. století a její přínos k vývoji nové báňské techniky, kterou na českém území byla zahájena první fáze důlní mechanizace, orientované na nejvyšší možné využití vodní síly. Přes různé peripetie v dalších stoletích tento trend experimentování pokračoval až do 20. století. Jáchymov byl zkrátka jedno velké a významné výzkumné pracoviště, nikoli ovšem v rámci pouze teoretických poznatků, ale s přímým dopadem na praxi. Tedy přesně to, co dnes draze postrádáme u mnoha současných výzkumných ústavů.

Ve škole jsme se učili, že byla doba kamenná, železná a bronzová. Jednou se bude učit, že byla i doba atomová. Celé 20. století má obecně punc století atomového věku. Kolébkou nové epochy není nikdo jiný, než Jáchymov. Základním kamenem pak jeho smolinec. Prezentovat Jáchymov i jako otevřenou učenicí nejen hornických dějin proto určitě stojí nejen za zamyšlení.

Jáchymov jako lázeňská a turistická destinace vybírá lázeňské a rekreační poplatky z přenocovavší zde hlavy. Tyto s nebe spadlé peníze se přímo nabízely k investicím do turistické infrastruktury. Do vybudování naučných stezek, rekreačních lyžařských běžeckých tratí, cyklostezek, sportovišť apod. To by přitáhlo další nocležníky a poplatky by se pomnožily. Dosavadní „projídaní“ těchto peněz nepřineslo užitek ani městu, ani rekreačně-turistickým zařízením, ani Lázním. Nebudou-li nadále finanční prostředky účelově vybrané účelně vynaloženy, může Radnice i obyvatelé města o rozvoji města dál pouze snít či spekulovat.

Aby se to dobře počítalo, dejme tomu, že Jáchymov ročně vybere na poplatcích milion. Schválení smysluplného projektu podaného obcí přinese výhru v podobě 90% dotace. Za svůj milion tak obec vyzíská hodnotu deseti. Za dvacet let město „projedlo“ 20 milionů. Za dvacet let tak město ve skutečnosti přišlo o 200 milionů. Které by přinášely další peníze. Jak jednoduché počty. Umět tak počítat. (Ve skutečnosti město získá na poplatcích ročně 2 miliony, další tři miliony dostává za skladování odpadu z radioaktivních léčiv. A všechno bez užitku promrhá.)

Jáchymov je horské město, ale chová se, jako by leželo u hor. Jáchymov leží uprostřed lesů, ale tváří se, jakoby vyrostl u lesa. Jáchymov je nabitý příběhy, ale předstírá, že dějiny se ho netýkají. S Jáchymovem si zle pohrával i osud, ale na odiv dává, jako by se ho pohromy nikdy nedotkly. Jáchymov je výjimečný, ale propadl se v podprůměr. V Jáchymově dosud netuší, jak by měl vypadat celek, zato se tu vehementně řeší nákladné detaily.

Žijeme v přetechnizované době, těkáme z místa na místo a bezcílně a beznadějně stále „něco“ hledáme. Pořád nejsme spokojeni, pořád nám něco chybí. Duše kraje a duch místa. Chce-li někdo opravdově najít ducha hor, měl by přijet sem a začít hledat někde poblíž. Neboť přímo zde odjakživa sídlil duch podzemí. Majestátní Berggeist. V české verzi Permon. Odstěhoval se snad?

Kutná Hora má „Muzeum stříbra“, stříbrnou štolu a štěstí na krajské politiky, kteří byli ochotni utratit miliony korun za papírový kus historie a investovat tak do kutnohorské expozice. Ale myšlenkou „Muzea uranu“ v Jáchymově se letmo zabývali pouze ti hloupoučcí bolševici na konci šedesátých let 20. století. Nynější zdejší moudří krajští představitelé snad ani nevědí, co spojení uran a Jáchymov ve světě znamená. Snad i proto je Kutná Hora vedena v seznamu UNESCO. Snad i proto je Jáchymov nejzanedbanějším městem republiky.

Přes všechny jmenované klady by se největší jáchymovskou devizou mohlo stát zpřístupnění velmi atraktivního podzemí. Majitelem toho nejzajímavějšího jsou Léčebné lázně Jáchymov, a. s. Jenže nemají zájem. Příval cyklistů a lyžařů by sice přivítaly, ale příval tisíců neočekávaných návštěvníků by jim už nejspíš způsobil manažerské komplikace.

Předností hornického Jáchymova byla zaříznutá údolí, která přímo vybízela k otvírce dolů štolami. Při hledání stříbra i uranu. Dnes by tato okolnost u pro veřejnost zpřístupněné štolý podstatně snižovala provozní náklady, neboť voda, jako největší problém hlubších důlních děl, má díky tomu možnost gravitací samovolně odtékat. A takováto důlní díla se zde přímo nabízejí.

Zkuste si např. představit spojení „muzeum uranu“ se štolou, kde se ten uran těžil. Ke všemu v „kolébce“ atomového věku. Ke všemu v padesátých letech 20. století. V době té nejmrazivější studené války. Zvláště když uran byl, je a ještě dlouho bude tabuizován. A nejen v České republice!

Samo slovo uran vyvolává mrazení v zádech a otázky. Proč na ně tedy neodpovědět? Ukázat podzemní stroje a slepou jámu s náražím, depo lokomotiv, dílny, sklady střeliva, záchody, překopy a sledné, komíny i dobývky. Impozantní tunely štol jsou přitom velké tak, že tam pohodlně projede i auto. Žádné plazivky. Zkrátka encyklopedie všeho, co uranové hornictví 50. let obnášelo. Unikát. Nic lepšího, obzvláště tak snadno přístupného, se nenajde nejen na Jáchymovsku, ale ani v celé republice. Kdo ví, jestli vůbec i někde za hranicemi.

„Zdař Bůh“

začátek prohlídky...

... není moc příjemný...

... ledová voda místy sahá až do pasu...

... ve vodě stojí i sklad rozbušek...

... nebezpečné úseky dodnes zajišťuje betonová zed'...

... voda je křišťálově čistá...

... co pak asi obsahovaly povalující se lahve...?

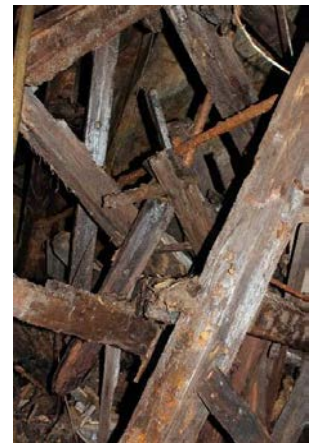
... konečně sucho...

... zato nekonečně dlouhé překopy...

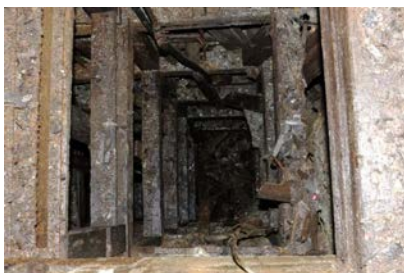

... impozantní podzemní strojovna má strop „vykládaný“ železnými pláty...

... tunel pro lano...

... i samotná šachta...

... jsou už hodně dlouho mimo provoz...

... stejně jsou na tom i dílny a depa...

... leckde se povalují nejrůznější bedny...

... za větrnými dveřmi...

... i se stěnami vylitými betonem...

... jinde s jilem na ucpávky (šulky) vývrtů pro střelné práce...

... cesta vždy nebývá úplně pohodlná...

... poblíž žil...

... obvykle něco „vykvete“...

... zelenavá se žlutou prozrazují uran...

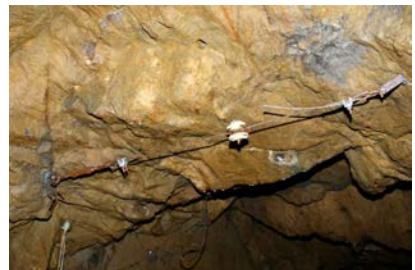
... dlouhé jehlice sádrovec...

... bílá s rezavou novotvořený kalcit s aragonitem a všudypřítomné železo...

... ve tmě, v podzemí, i leccos roste...

... na hlavním překopu byla doprava elektrifikována...

... soudky od karbidu posloužily i hygieně...

... odmyslíte-li si pohyblivé kamení za zády, měla toaleta se schůdky jak na trůn až překvapivý komfort ...

další cesta vede...

... k rudním žilám...

... přičemž v některých něco rudy zůstalo...

... kde jsou žíly, jsou i dobývky...

... s komíny do hloubení...

... i komíny do vyššího patra...

... v hlušíně pod žilami se povalují i kousky s rudou...

... zůstalo i jednoduché zařízení na transport materiálu...

... zajištění dobývek i stropu dodnes drží...

... ve skladu střeliva jsou trezory na rozbušky a dosud stojí i regál na dynamitové náložce...

... prohlídka končí totálním závalem ...

... tak zase zpátky